Орган Руського Народного Союза в Америці

СВОБОДА

SWOBODA

РІК XIX. НЮ ЙОРК, Н. Й. ЧЕТВЕР, 30 МАРТА, 1911. ЧИСЛО 13

VOL. XIX. NEW YORK, N. Y., THURSDAY, MARCH 30, 1911. No. 13.

ПО ШЕВЧЕНКОВІМ СЬВЯТІ.

Живем! Живем нашим народним, буйним житєм. Сьвідомим національної окремішности і культури. Живем оттим житєм, що тепер з такою елєментарною силою кипить у далекій нашій вітчині, що з стихійною міццю починає продирати ся крізь межі океану у нашу нову вітчину, будячи і розбурхуючи, не даючи „спати і спати на воли“.

Отсе перше, наймогутнїйше вражінє, яке мусів винести всякий учасник Шевченківського сьвята що його празнувала американська Русь-Україна всенародним обходом в Ню-Йорку, дня 21-го марта с. р.

Сьвяточно прибрана величезна саля, Webster Hall. На стінах пишають ся народні прапори, українські національні барви. В горі, над естрадою, посеред синьо-жовтих лент пишає ся величезний портрет Кобзаря. Страдальним оком глядить у діл, неначе молячи Бога за люд свій закріпощений, неначе тихо радіючи, що віще його слово не прогомоніло даром... Бо ось збирає ся повагом „сімя вольна“ помянути його „не злим, тихим словом...“

На лицях усіх сьвяточний настрій. Майже не чуть ніякого гамеру. А прецінь се ті самі люди, що, бувало, збираючи ся на якийсь концерт, чи представленє, гомонять-гомонять, що вдасть ся, ось-ось пукнуть муровані „на бизнес“ стіни нюйорських галь...

Нараз залягла мертва тиша. Естраду заповняє хор... Неначе зібрані филї ріки плавуть люди, щільно заступають кождий ступінь підвисшеня. З поміж них виступає д. О. Стеткевич в вступним словом. Неначе викуті в каміня, короткі а ясні, звязлі та переконуючі, падуть його слова у заслухану мовчанку збору.*) В рядигоди вибухає буря оплесків, посьвідчаючи, що слухачі в повні згідні, душею гармонїзують ся зі словами бесідника.

Прогомоніли послідні слова промови. І неначе на скріплене їх загреміло: „Як умру, то поховайте“... Се Шевченковий Заповіт. Слова, що наче жар палять, наче буря поривають... Чудово, з правдивим зрозумінєм і відчутєм віддав їх д. Василенко. А хор — ні, се не хор, се якась лявіна, якась ґіґантична сила, що здасть ся до сих пор дрімала, пробуджена нараз поетовим словом, вдарила неспиненою хуртовиною: „Поховайте і вставайте!... Кайдани порвіте!...“

Чи чули Ви сей Шевченків Заповіт, мистецько виведений д. А. Ґелою?... Ні!?... Нещасний!... В друге, правдоподібно не доведеть ся почути такого духового пиру нашій заморській Україні.

Прогомоніли послідні звуки. Але не змовкали френетичні оплески, та народ не хотів так довго успокоїти ся, доки хор в друге не повторив заповіту.

Сцена опустіла. Вийшла д-ка Юлія Зволинська. Милозвучним, низьким, альтовим голосом почала деклямувати зібрані у цілість уривки з безсмертних творів Тараса. Слова, відчуті у глубині серця, виголошені з чутєм, доходячим до найніжнїйших тонкостий, підчеркнені відповідною мімікою, так і падали ясним проміннєм у серця слухачів. Народ з запертим віддихом так і повис очима на устах декляматорки, та здавалось, слухав би її та й не наслухав ся...

Опять виступив хор. Сим разом однак лиш сам мужеський. Короткий знак батутою, і наче хвилї хрустального потока поплила пісня „Огні горять“. Як першим разом мішаний, так тим разом мужеський хор під управою д. А. Ґели вивязав ся із своєї задачі блискучо. Окрасою хору були два соля: барітонове, д. Е. Василенка, та тенорове, д. В. Печерського. І сим разом оплескам не було кінця.

З черги наступив дует: „Зацвила в долині червона калина“. Уже назва самого композитора, М. Лисенка, вказувала на се, що солісти, д-ка В. Ґела і д. В. Печерський мали не аби яку трудність до побореня. А однак важкий кусник в їх інтерпретації випав як неможе краще. Зложили ся на се так добірні голоси солістів, як знамените вивченє і вишколенє важкої композиції. І тому грімкі оплески, які збирали, були зовсім слушно заслужені.

Солісти опустили естраду. І нараз підстави дому задріжали в своїх основах від бурі оплесків. Що се?... На естраду почало входити маленьство, дрібненькі діточки; ледви видно їх — такий дріб. А однак таке то переняте важностю хвилі, з такою певностю виступає... Коротенька пригривка орхестри, і з діточих грудий злинула сердечна пісня-молитва: „Боже великий, єдиний!.. Русь-Україну храни...!“ Торжественні звуки плили чарівною филею, торкали ся сердець, навіть з найскептичнїйшого витискали невдавані, щирі сльози, та линучи понад гамір модерного Вавилону, мусіли впасти перед престіл Всевишнього... Як сльози порабощеного народу, як сердечна просьба за сим народом невинних його діточок, найкращого його цьвіту. Пісня прогомоніла — а публика ніяк не хотіла розпращати ся із маленькими сьпіваками, що виростуть колись на завзятих борців за народ. І на знак свого учителя і діріґента, д. Ґели, дітвора мусіла відсьпівати ще дві надпрограмові пісні.

Про відчит, а зглядно реферат, виголошений з огненним жаром о. Ал. Павляком, не будемо довго розводити ся, позаяк помістимо його в найблизших числах на сторінках нашої часописи в цілости. Обставина, що бесідник зумів прикувати слухачів до місця, та зацікавити нашу публику, яка звичайно в часі відчиту уладжує собі сусідську гутірку, або покріпляє свої сили „шляхотним ячменевим соком“, говорить аж надто наглядно про опанованє матеріялу та спопуляризованє його, як рівнож і про артистичне виголошенє.

І опять зароїла ся сцена сьпіваками. Орхестральна пригривка і з соток грудий залунали слова кантати Лисенка: „Бють пороги“. Говорити опять про виведенє сего найкращого твору нашого найславнїйшого композитора, значилоб, переповідати опять сі самі слова похвали і признаня, піднесені під адресою хору і діріґента при першій точці. Тому і не повтаряємо їх; зазначимо лишень, що і в сім куснику солісти, як д. В. Печерський (тенор), М. Микитишин (бас), Е. Василенко (барітон), д-ка Микитишин (альт) та д-ка Ґела (сопран) в повні достроїли ся до цілости. Тут мусимо піднести рівнож і заслугу орхестри д. Смолинського, яка станула на вершку своєї задачі.

Величезне вражінє зробив реферат по анґлійськи про житє і заслуги Т. Шевченка, виголошений з чутєм тутешним адвокатом, д. А. Шіпманом. І з уст його присутні чужинці-американці, може вперве в житю дізнали ся про наш страдальний народ та про його ґенія...

Сольо скрипкове д. Келичави належало до найґарнїйших точок програми. Молодий скрипак орудує такою технікою, вкладає стільки чутя у свій інструмент, що пориває слухачів силоміць із собою у якісь надземські чарівні сьвіти поезії, краси...

Лишило-б ся обговорити ще дві точки, то є мужеський хор „Козаки“ та Ніщинського „Вечерниці“. Та і про них не дасть ся сказати нічого нового, що не було-б уже сказано попередно. В „Вечерницях“ попри баздоганне їх викінченє належить передовсім піднести чудово віддані соля д-кою Лабовською та її дзвінкий, милозвучний голос.

Дві точки, се є фортепянове сольо та деклямація відпали з причин незалежних від комітету.

Народним нашим і американським гимном закінчило ся се величне сьвято, яке довго жити-ме у споминах сих, що не жалїючи ні труду, ні коштів поспішили, щоб віддати поклін найкращому синови Руси-України.

*) [illegible] вступне слово, виголошене д. О. [illegible] подаємо в цілости на иньшому [illegible] й його тут являє ся

Вступне слово

виголошене д. О. Стеткевичом на ювилейних Вечерницях в Ню-Йорку.

Достойна Громадо!

Була колись на сьвіті велика й величня країна. Пишала ся вона безмежними степами, широкими ланами, урожайними полями, непроглядними лїсами, рибними ріками, чудовими гаями, пахучими садами. Власником сеї богатої, молоком і медом текучої країни, був бравий, хоробрий, вольний та свободолюбний, а головно чесний та характерний народ. Чужого не бажав, свого не давав, чуже шанував, за своїм в огонь скакав.

Нелюдські сусіди позавидували тому великому народови його тихого щастя й почали шарпати його з усіх боків. Шарпали чужі, шарпали й свої. Народ боров ся з нахабними опікунами довгі довгі роки, аж наконець, знесилений до краю, не так може самою боротьбою, як радше домашніми невзгодинами — повалив ся до долу і став погноєм захланному, безсердечному ворогови. А сей ворог не мав для побідженого сусіда ніякої пощади. Він наложив на нього подвійні кайдани: скував міцно його тіло й душу, тай так велів животіти на сором та на вдивовижу усьому цівілїзованому сьвітови.

Ось так по славній, від нікого независимій і вольній широкою волею країні, остала ся лишень велика, сумна і сумовита руїна.

„Замовкли бандури, оглухли мабуть,
Ні сьпіву, ні думи в хуторах не чуть,
Лише по могилах голосить ворон
Козацької слави старої гомон“.

Здавало ся після того, що великому й славному народови вибила остання година. Здавало ся, що сей народ вже на віки пропащий, що він вже ніколи не воскресне до своєї колишньої сили і слави. Та стало ся инакше. Стало ся зовсім не так, як собі бажали горді та зухвалі наїздники. Ото з лона закріпощених, найбільше понижених і найбільше визискуваних чорноробів вийшов на сьвіт великий пророк, йому же імя: м і л і о н, бо жив і терпів для мілїонів і мілїони своїх незрячих братів збудив з твердого сну та покликав їх до нового, власновільного житя.

Кому з нас невідоме імя сього великого пророка? Хто з нас не знає, чим став ся сей пророк для своєї улюбленої вітчини? Чиє імя згадують вдячні земляки з найбільшою пошаною та пієтизмом?

Саме тепер минуло 50 літ, як розпрощав ся зі своїм злиденним житєм сей великий пророк великого українського народа. Скрізь по цілім сьвіті, де тільки жиє горстка сьвідомих Русинів-Українців, сьвяткують ся під сю пору з великим торжеством 50-ті роковини смерти ніколи незабутнього кобзаря Тараса Г. Шевченка. Тай ми зійшли ся тут сьогодня не задля чого иньшого, а задля вшанованя памяти того велитня, що то всьо горе своєї безталанної України вилляв в чудових піснях-думах та тими піснями-думами розніс славу нашого імени по всьому широкому сьвіту. За се добро ми повинні дякувати його, а подякуємо в найлїпший спосіб тоді, коли переймемо ся його високо гуманними ідеями та горячими кличами, коли виконаємо його задушевні бажаня, виповнимо в цілости його заповіт:

„Учіте ся, брати мої,
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь“.

„Любіте ся брати мої,
Вкраїну любіте,
І за неї безталанну
Господа моліте“.

Обніміте-ж брати мої,
Найменшого брата,
Нехай мати усьміхнесть ся,
Заплакана мати!“

„Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою злою кровю
Волю окропіте!“

Зібравши усе те до купи, ми повинні виписати на своїм прапорі огнистими буквами отсї золоті слова нашого великого поета-вчителя: н а у к а, п р о с ь в і т а, в с е л ю д с ь к е з н а н н є; г о р я ч а л ю б о в с в о є і б е з т а л а н н о ї в і т ч и н и; л ю б о в в з а ї м н а п о м і ж с о б о ю; л ю б о в н а й н и з ш и х н а р о д н і х в е р с т в; н а р о д н я с ь в і д о м і с т ь; б е з в п и н н а б о р о т ь б а з а в и з в о л е н є з я к и х н е б у д ь к а й д а н. Про все те дбав, та все те робив наш незрівнаний Шевченко, а ми, шануючи щиро його память, так само робити обовязані.

Ось гляньте, родимці, на сього нашого незабутнього учителя й просьвітителя. Він вправді споглядає на нас лишень мертвими очима, але і з сих мертвих очий ми можемо вичитати одну незаперечену правду, яку він сказав про себе самого в поетичній розмові з своєю долею:

„Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли: у нас нема
Зерна неправди за собою“.

Батьку наш рідний, великий Пророче! Чи подумав Ти коли, в лютій неволі важко караючись, що Твоє імя споминати-муть аж в новім сьвіті, так далеко від Твоєї любої України, від сивоусого Днїпра? А чи знаєш Ти, батьку Тарасе, що се за люди прийшли оттут сьогодня віддати Тобі заслужений поклін і в Твоїй присутности надсталити своє завзяттє, загріти ся до невсипущої боротьби з усіми супостатами українського простолюдя? — Се, батьку, ті Твої м е р т в і, або н е н а р о д ж е н і ще тоді земляки, до котрих Ти писав колись своє дружнє посланіє. Лиха доля вигнала нас на чужину

„Шукати доброго добра,
Добра сьвятого, волї, волї,
Братерства братнього...“

Не знайшли ми тут, батьку, ані того доброго добра, ані сьвятої волї, ані братерства братнього. З дуже малими відмінами таке у нас лихо, як і за Твоїх часів було:

„Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить“.

Та ми присягаємо сьтут перед Тобою, що від нинїшнего дня станемо уже Твоїми ж и в и м и земляками, що вже більше не будемо хилитись і коритись! що працювати-мем стало, завзято, безвпинно! що не угнем ся, не спічнем, поки кайданів не пірвем!

А поки се наступить, я молю тебе Твоїми-ж таки словами:

„Праведная душе! прийми мою мову,
Немудру, та щиру, прийми, привітай“.

Прийми, великий Страдальче, наш щирий, глубокий поклін і будь увірений, що слава Твоїх діл не вмре, не загине!

„Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люде;
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!“

А Ти, достойна українська Громадо, ступай заєдно слідами незабутнього Тараса і тям через ціле своє житє, що

„Страшно впасти у кайдани,
Умірать в неволі;
А ще гірше — спати, спати,
І спати на волі,
І сліду не кинуть
Ніякого!... однаково —
Чи жив, чи загинув...“

„Розкуйте ся, братайте с[я]
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що нема[є]
І на небі, а не тілько
На чужому полі....
В своїй хатї — своя й правда
І сила, і воля!“

Подяка.

Комітет для вшанованя памяти Т. Шевченка складає отсим сердечну подяку усім Вп. Родимцям, котрі в який небудь спосіб причинили ся до звеличеня 50-літної річниці смерти нашого незабутнього Кобзаря вокально-музикальним концертом, що відбув ся дня 21. с. м. в Ню-Йорку. Найперше дякуємо щиро всім П. Т. Членам хору джерзисітського, котрі потрудили ся із всіх найбільше. Відтак дякуємо хорови нюйорському, а наконець усім дооколичним сьпівакам, які не жалували свого труду та дорогого часу і ходили пильно на проби, щоб вивчити ті трудні кусники, якими цілий хор пописував ся в день вечерниць перед зібраною своєю і чужою публикою. Дякуємо Вп. Добр. Юлії Зволинській за довгу, тяжку а хорошо виголошену деклямацію. Дякуємо п. Павлови Келичаві за відогранє трудного скрипкового соля, а з осібна дякуємо руській дітворі джерзисітської громади за відсьпіванє двох гарних кусків. Всч. о. А. Павлякови дякуємо за хороший відчит, виголошений по руськи, а Вп. Меценасови, Д-рови А. Шіпманови за подібний відчит, виголошений по анґлійськи. З окрема дякуємо всім Вп. солістам і солісткам, котрі своїми милозвучними голосами захоплювали авдиторію, а тим самим були окрасою вечерка. Усім Вам, Вп. Родимці, честь і слава від цілої Американської Руси, а від Шевченківського Комітету щиро-сердечне: Спасибіг!

За комітет:

О. Стеткевич, предс.
П. Ярема, кас.
А. Цурковський, секр.

„SWOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 184 Hudson Street, New York, N. Y.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
184 Hudson St., New York, N. Y.

K. KIRCZOW, manager
184 Hudson St., New York, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906, at the Post Office at New York, N. Y. under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців	$2.00
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офіcї, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Дописи.

З Detroit, Mich.

З нашої жизни.

У нас, Богу дякувати, тими часами йде всьо ґаразд. Ліпше, як перед тим бувало. Бо перед тим тут кипіло як в горшку: іменно були у нас „поступовці“, „Гайдамаки“, „соціялісти“, „кацапи“ і всяке иньше дрантє. Тілько одна горстка щирих Українців стояла кріпко при своїй народности, вірі та церкві; їх нераз ганьблено, висьмівано по ґазетах разом з їх душпастирем, о. М. Лукавським. Головно робили се загорілі Ляшки. Та і тепер вони не перестають нам шкодити, та аж казять ся, що їх вся праця і заходи пішли марно, бо помимо їх завзятости та всього заходу, щоби нас знищити, ми маємо красну церков, маємо два брацтва (сьв. Николая і сьв. Іоана Крест.) та Сестрицтво сьв. Анни. Маємо рівнож прекрасний хоральний сьпів, яким управляє Евгеній Королишин. Дня 26-го лютого с. р. заложили ми Товариство „Просьвіта“, до котрого на разі приступило 59 членів, та котре має стати в недовзі в ряді иньших товариств належачих до Р. Н. Союза. Маємо і свою Читальню. Є рівнож і Аматорський Кружок, котрий пописав ся вже кілька разів межи своїми а навіть перед чужими народами.

Дня 25 лютого (а не 8-го, якто загорілий „Лата“ (поступовець) писав), заходом Аматорського Кружка, і „Тов. Просьвіти“ відбув ся вечерок в память 50-ти літної річниці смерти нашого незабутного Кобзаря, Тараса Шевченка. Весь дохід обернено на Читальню Товариства Просьвіти в Detroit. Крім того о. М. Лукавський з патріотичного обовязку зарядив складку на „Рідну Школу“ в старім краю, на що зібрано $5.00 (було оголошено в числі 10. „Свободи“).

Позаяк вечерок випав знаменито, тому хочу тут бодай коротко написати про него.

Насамперед о. М. Лукавський в вступнім слові пояснив присутним, хто був Тарас Шевченко, як нам треба тримати ся його заповіту і не давати баламутитись тим, котрі хотять нас корестати. По сім хор відсьпівав псалом: „Услиши Господи“. Деклямацію „Сон“ виголосв Е. Королишин.

З черги опять відсьпівав хор „Думи мої“, а по сім наступила деклямація „Титарівна“ яку виголосив С. Королишин. По сім відсьпівав хор „Де Дніпро“, та опять наступила деклямація д. Е. К. „До живих і мертвих“. Передпослідну точку відсьпівав опять хор „Реве та стогне“, та закінчено деклямацією „Тополя“, яку віддав Т. Савка.

По скінченій програмі хор відсьпівав много народних і патріотичних пісень, по чім наступила забава з танцями, яка тревала до 12 години.*)

Видко, що дописуватель (поступовець) в гайдамацько-кацапськім, бувшім пресвитеріянськім „Союзі, був несповна розуму, що писав, начеб ми місто сьпівати і деклямувати Тарасові твори, співали Антифони. Але здає ся, що сарака мусить так писати, бо зі злости не може нічо більше зробити хиба набрехати повний міх. Але ми на се не зважаємо, а робимо своє, не на папери, не в оголошенях, але ділами! А ви, Гайдамаки, „поступовці“, „соціялісти“ і т. д. казіть ся дальше; нічо нам не вдієте! Ми на вас не дивимо ся, і не будемо! Нехай ніхто з пов. читачів не думає, що їх тут єсть велика сила. Противно, їх можна порахувати на пальцях одної руки, та все ще один палець лишить ся: трох в комітеті і один член.

Помимо їх оголошень та дописий, нічо вони до тепер не зробили, бо кождий їх минає як заразу і гниль. 26-го лютого робили вони другий вечерок Т. Шевченка, в якім взяли участь висше згадані 4 парсуні. І тому то вони давай казити ся, та всіх чесних Русинів визивати.

Українець.

*) Нам приходить тільки радіти, що віще слово незабутнього нашого Кобзаря залинуло на такі далекі країни і збудило народ до кращого, просьвітного житя. Нам приходить радіти, що наш люд, загнаний незавидною судьбою у такі далекі сьвіти, остав вірним своїй народности, своїм найбільшим, народним сьвятощам, та не призабув поклонити ся памяти найкращого сина Руси-України. Одно тільки „але“. Вечерниці в память роковин смерти Тараса Шевченка, се поминки. А поминки, се ж обхід сумний, поважний. Тому то уладжуване по Шевченківських вечерницях танців та забав є зовсім невмісне, та виглядає — даруйте за слово — навіть дико. Людям, робітникам, ми не дивуємо ся: вони, можливо, не здавали собі з того справи. Дивуємо ся лишень тим інтеліґентним одиницям, що даючи такий гарний провід тамошному житю, не звернули уваги на сей грубий нетакт та своїм впливом не усунули його. — *Прим. Ред.*

З Когус, Н. Й.

СПРОСТОВАНЄ.

В числі 5-тім запсфаного шизматицького Посувача появила ся допись, в якій торочить ся, що ніби то фльоринчани в Когус, котрих єсть около 90 осіб, наміряють ставити православну церков. Автором сеї дописи є якийсь фльоринчанин. Якось ті фльоринчани мусять бути дуже чесні люди, коли то сей дописуватель записав ся до фльоринського гурту. І справді ті фльоринчани суть люди чесні і щедрі, бо певно, що нема ані одної особи, котраб не заплатила своєї належности на церков. Що до будови нової церкви православної, то автор грубо помилив ся, поневаж у нас вже єсть церков, до котрої фльоринчани не мало причинили ся, а з другої сторони, єсли би фльоринчани хотіли будувати православну церков, то булиб будували в той час, коли будувала ся уніятська, а мали до сего дуже добру нагоду, бо мали проводира з Фльоринки, но понеже ані в той час ані нині фльоринчанам не снилось о православію, то ми протестуємо проти сеї дописи, понеже тілько якийсь непрошений не-фльоринчанин, недоучок написав зі злоби, щоби очернити фльоринчан. Ми не виступаємо проти иньших віроісповідань, але у якій вірі родили ся, у такій будемо і умирати. Власне той панок сам вже давно підшитий тим духом і хотів би і нас здурити, но ми не всі з під Горлиць... Пильнуйте ви, панцю, свого проса а не чужого проса, бо єсли ще раз щось подібного напишете, то ми, правдиві фльоринчани, не можемо ручити за вашу чесну шкіру. А ми ваше „мено“ добре знаємо!

Дамян Мерена, фльоринчанин.

Дорогі Земляки і Землячки!

Знаючи Ваше незавидне положенє, може і не до ладу воно, що сьміємо звернутись до Вас з просьбою о поміч в однім ділі. Як Вам мусить бути відомо, що наше село се одно з багон московської ідеї. Серед того недоступного багна, гей справді на Запорожу, заложили ми „Січ“, і станули хоть не сильним, зате твердим кошем. Невелике в нас число козацтва, тому годі нам спромогтись на власну хату, тай вже четвертий рік живемо в комірнім. Що єсть комірне, знаєте ґаразд самі, що так довго воно істнує, доки господар се зносити хоче. І хоть господар не викидує нас, то вже навкучилось нам бурлацьке житє; тому думаєм збудувати свою власну хату. Раз, що вже і господар випив від нас не одну чарку гіркої, а друге, щоб кождий сказав собі, що: „В своїй хаті, своя правда і сила і воля“. А в кінци сьміють ся над нами московські наймити, що валяємось попід чужі пороги, а в нас болить серце, що стуманіли вони, що оглухли до найкращих річей, якими дитину мати пестує, якими батько сина добра навчає, якими сестра брата голубить, дівоче серце перед козацьким у піснях сповідаєть ся.

Як сказалисьмо, що незавидна Ваша доля, бо не розкіш, а неволя, крок і сльози женуть Вас за море, в чужину. Женуть Вас жандармські баґнети та самоволя польських посіпаків. Розуміємо добре, що не збираєте там гроший по улицях, а знаємо, що кождий, хотьби найменший гріш, коштує богато мозольної праці і кровавого поту, а неодного і потоків горячих сліз. А грудь у кождого филює з трівоги о житє-бутє завтрішного дня, а думки студеними стрілами пробивають Ваші серця і шепчуть уперто, що ліси, ниви і луги снують свої казки і стелять тугу по селах за Вами. І Ви, Дорогі Земляки, спитаєте може, пощо жебрачу руку витягаємо до Вас? Не судіть! — бо перед відїздом в чужину бачили Ви самі, що у кождого своє лихо, у кождого щось болить і всякий хоть і не плаче — бо соромно йому — то з нудьгою і горем надягає свій жупан. Тому подаймо собі руки і зложім дві нужди до купи, тай може сотворимо яке щастє. В кого охота, хай вписуєсь у „Січ“ і стає членом основателем, котрого уділ виносить наших 20 К. (двайцять корон). Кого не стати на тілько, най дрібними датками причинить ся до здвигненя нашого храму, „щоб бачили люди, що й в сироти хустка буде“. Спішіть, Дорогі Братя і Любі Сестрички, з убогою лептою, яка не милостинею най буде, а даром любячих дітий для своєї Неньки; не милостинею — а капіталом, що вложений сегодня, сторицею повернеть ся нашим унукам в той час, коли розкована з вікових пут встане громадянська думка і вдарить в голосні сурми, що зазвенять мов архангельські труби, будячи завмерлих, віщуючи ясні дні народнього воскресеня.

Позляч, почта Медика коло Перемишля.

Федько Басевич, кошовий.
Іван Матейко, скарбник.
Петро Цимбалко, писар.

Крім сих трох слідує ще 31 оріґінальних підписів.

КАЛЄНДАР.

МАРТ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
30	Четвер	Алексія Б.
31	Пятн.	Кирила Ап.
1	Субота	Цьвітень Хриз.
2	Неділя	4. Посту Пр. От.
3	Понед.	Якова, Тер.
4	Вівтор.	Василія
5	Середа	Нікона, (Покл.)

НОВИНКИ.

ПОЗІР! Не забудьте, що адреса нашої часописи від 1-го цьвітня с. р. звучить:

„SVOBODA“
83 GRAND ST.,
JERSEY CITY, N. J.

Отсе число „Свободи“ виходить лише на 4 сторони з тої причини, що ціла друкарня переносить ся саме тепер до власного будинку нашої орґанізації, с. є. під число 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

¶ Українська громада в Ансонії, Конн. стратила на дни 3-го марта одного з найщиріщих робітників на народній ниві. Іменно помер д. В. Грибінник. Походив з місточка Лешнева, повіт Броди. Його заходами заложено товариство „Запорожська Січ“ та і зібрала ся неодна лепта в підмогу борючим ся братям у Галичині. Полишив жінку і 4-літну дочку. Нехай пером йому стане нерідна землиця.

¶ В суботу, 25-ого с. м. скоїла ся в Ню Йорку страшна катастрофа, перед якою блідніють усі дотеперішні, а які суть так богаті наші Злучені Держави. Вечером, ледви дві мінуті перед пятою годиною, в величезній фабриці жіночих блюзок, положеній на розі вулиць Greene і E. Washington Pl., на 8-ім поверсі з невиясненних доси причин вибухнув огень. В отсю хвилину на 8-ім поверсі находило ся 270 робітників, на 9-ім 40, а на 10-ім 80. Як всюди в Америці, так і там, не було на случай катастрофи заряджених найпримітивнійших средств осторожности. З височини у діл вела лишень одна-однісенька ратункова драбина: вона находила ся у такім вузенькім переулку, сотворенім із мурів двох камяниць, що в мить виповнили його дим і огень, відтинаючи нещасним цілковито відворот. Третя часть робітників були мущини, решта дівчата і жінки в віці від 18 до 30 літ. На перший крик, що вибухнув огень, запанувала між нещасними жертвами американського капіталізму неописана паніка. Дівчата кинули ся до вікон і почали стрімголов скакати у низ. Кождий скок з такої заворотної височини означав певну смерть. Розпостерті в долині огневою сторожею сітки дерли ся, розбиті на масу трупи збільшали число жертв. Що діяло ся в середині — се годі описати. Остаточно, по здавленю огню, обчислено, що жертвою впало 150 молодих мущин і дівчат. З того числа до понеділка вечером розпізнано всего тільки 70 трупів. Решта так спалена, що ідентифікованє їх являє ся майже немислиме. З страшної лапки виратували ся лишень ті, що мали на стілько холодної крови, що втікли на дах камяниці, а відти по сусідних дахах дістали ся на волю. На разі ограничуємо ся на тій коротенькій вістці; обширнійше поговоримо про се в слідуючім числі.

¶ В леґіслятурі стейту Rhode Island внесено біл, силою якого кожда купецька фірма і кожда поодинока людина мала би платити $3.000 кари за неправдиве або фальшиве оголошенє. Колиб сей проєкт став ся правом, тоді всякі „чудотворні“ інституції та всякі несовісні обманці не малиб поводженя в згаданім стейті і вивандрувалиб хиба аж до... Ню Йорку.

¶ В Honey Brook, місцевости положеній о ½ милі від McAdoo, Pa. згоріло в огни трох хлопців Поляка Ґаляса. Се стало ся дня 17-го марта о 2-ій годині по півночи. Родичі з трома молодшими дітьми спали на долішній підлозі, а чотирох хлопців було на горі. Одного хлопця виратував з огню якийсь Казанський, а трох: 16, 12 і 6-літний згоріли на вуголь. Огонь вибух в прилягаючій до помешканя буді, а жерело сього огню нікому невідоме.

¶ Вирок сенату львівського університету. Сенат покінчив вже слідство в справі українських академиків, що були учасниками подій з 1-го липня на університеті. За невідповіднє поведенє супроти дисциплінарної комісії і академічного сенату, на все прогнано з львівського університету Володимира Левицького, студ. прав; на два півроки прогнано Володимира Біловора, студ. медицини; на один піврік прогнано Володимира Щурковського, студ. медицини. Ректорських доган cum consilio abeundi уділено 17 слухачам; звичайних доган ректорських 41 слухачам. Деканських осторог уділено 21 слухачам. Полишило ся 23 академиків до дальшого слідства, а проти 41 академиків здержано слідство.

¶ Нові жертви американського капіталізму. Як нам доносить д. Й. Круховський, то на дни 11-го марта в місцевости Вірджінія, Мінн. підчас добуваня желізної руди, обірвав ся беріг і живцем похоронив 18 людий. Погибші, се самі Русини і Поляки.

¶ Вигляд памятника Т. Шевченка по проєкті Ф. Балавенського. Різьбар Ф. Балавенський, який за проєкт дістав другу нагороду (1.000 карб.), подав у запечатанім пакеті опис (пакет розпечатано на засіданю жюрі 1-го марта с. р.), на підставі якого ідею памятника, після сего проєкту, можна собі уявити так:

Поет сидить. Настрій елеґійний. Поет ніби сам до себе промовляє:

„Думи мої, думи мої,
Лихо мені з вами.
На що стали на папері
Сумними рядами...“

Внизу розміщені ґрупи, що втілюють в собі ту низку глибоких почувань, якими навіяна була Шевченкова творчість.

Перша постать — кобзар. Се любов до минулої слави рідної України, слави лицарського козацтва, що піснями кобзарів передає ся від поколїня до поколїня. В той самий час кобзар символізує собою й самого поета. Длятого в рисах кобзаря повинна бути подібність до Шевченка в старих літах, яким би він міг бути тепер.

Друга постать — дівчина. Се та дівчина Шевченкової поезії, до душі й долі якої поет ставив ся ввесь час з глибоким почутєм батька, радів з її радощів, плакав над її горем. Дівчина притулила ся до педесталу і немов плаче тихенько, слухаючи кобзареву пісню:

„Може найдеть ся дівоче
Серце, карі очі,
Що заплачуть на сї думи.
Я більше не хочу...
Одну сльозу з очей карих
І пан над панами“.

Третя постать — дівчинки-няньки з дитиною. Сидить вона в ногах педесталу, слухає кобзаря.

Ся постать підходить до слів поета:

„Привітай же, моя ненько, моя Україно,
Моїх діток нерозумних,
Як свою дитину“.

Дівчина бачить, чує, та ще не може збагнути всего, що робить ся, бо сама ще дитина.

Вартість проєкта різьбар Ф. Балавенський виставив таку: Педестал обійдеть ся — 35.000 карб., головна фіґура Т. Шевченка — 15.000 карб., фіґури кобзаря, дівчини і дівчинки-няньки — 22.000 карб., три барелєфи — 3.000 карб., модель в ґіпсі усіх частин — 20.000 карб., детальний проєкт — 3.000 карб. і докладний підрахунок — 2.000 карб. Разом — 100.000 карб.

¶ Ротшільдове майно. Щоби було можна виробити собі понятє про богацтво недавно помершого жидівського капіталіста Ротшільда, варто приглянути ся близше цифрам червневого білянсу його капіталів із минулого року, що був поміщений в „Deutsches Volksblatt“. Отже saldo активне сего капіталіста обчислено на 11 міліярдів 116,594.672 корон і 12 с. Сегорічно saldo є з певностию більше, чим 12 міліярдів корон. Запитав би хто, яку висоту осягло би се майно виражене в банкнотах 1.000 коронових. Нехай 100 штук тисячкоронових банкнотів лежить оден на другім і виносить лише 15 міліметрів грубости, то з 12 міліярдів корон в тисячкоронових банкнотах утворить ся стовпина о височині 1.800 метрів, або майже двох кільометрів. Майно Ротшільдів в стокоронових банкнотах дало би колюмну о височині 18 кільометрів, а в 10 коронових нотах аж 180 кільометрів. Наколи би ми уложили 12 міліярдів корон, одну на другу, то побачили би ми (1 корона рівнає ся 1 міліметрови грубости), що ся колюмна дійшла би до величезної висоти 120.000 кільометрів.

¶ Незвичайний злочинець. 17-літний хлопець Карло Фільович в Рогатині замордував ножем рідного батька в той спосіб, що задав йому в пересердю кілька ран, між ними одну в серце. Злочинець не обявляв зовсім жалю, противно є веселий. Було би се прямо тяжко зрозуміти, наколи би не се, що батько спосібний римар, лякерник і тапіцер був пристрастним алькоголіком, оден стрий згинув самоубийчою смертию, а другий є умово упослїджений. Сам злочинець обявляв незвичайні спосібности до малярства, різьбарства, відливаня з олова, до механіки, а любив рівнож ощаджувати і торгувати. В останних місяцях заложив в дома тайну ресталрацію і шинок, до якого [illegible] молодїж. Батько задержав [illegible] і на сім тлі при[illegible] драми.

ЖЕРТВИ НА СТРАЙКЕРІВ В ВЕСТМОРЕЛЯНД КАВНТІ, ПА.

В числі 12-ім „Свободи" оголошено загальну квоту . . . $34.62
Від 120 Р. Н. С. в Spangler зі своєї каси дав $5.00; о. В. Ковалїцький $1.00, И. Венґрин 50 цт., И. Дауля 30 цт., М. Велей, М. Бушавіцький, М. Сморш, Ґ. Хомич, К. Стапевич, М. Хомич, М. Драгущак, И. Кімак, Н. Тракало, П. Зелїнський, В. Гуша, В. Кошик і В. Рапач по 25 цт., разом 10.05
Н. С. Вуклиґ в Bakerton, Pa. зібрав на хрестинах у п. Стефана Преходнї, від слїдуючих добр.: Мих. Набережний $1.00, В. Марич, В. Коник, В. Шумлянський, Ю. Олїйник, І. Олїйник, Мартин Мазурчак, І. Подкалїцький, Ілько Мащак по 10 ц.; Ник. Преходнїк, Тимко Олїйник, І. Тимейчик, Ґ. Ґаляк, Тимко Вітик по 25 ц.; С. Фарени 15 цт.; В. Худик 6 цт. Разом вислано 3.10
Парохіяне з Ford City, Pa. в церкві підчас акафисту зложили між собою . . 8.50
Загальна квота . $56.27

В імени страйкуючих складаю всїм пп. жертводателям щире спасибіг.

Д. Капітула, предс. Р. Н. С.

Подяки і поквітованя.

I.

Страйкуючі члени відділу 41-го Р. Н. Союза (бр. сьв. Арх. Михаїла) складають отсим сердечну, щиру подяку п. Дм. Капітулї за труд і працю, положену при нагоді збираня жертв для страйкерів в Вестморелянд Кавнті. Немeнщу подяку складаємо усїм тим щирим душам, як і братствам та товариствам, що відїймаючи собі із уст поспішили з підмогою сим нещасливцям, що вже від 12 місяців борють ся о приналежні людині права. Рівночасно квітуємо відбір 19.00 долярів, які розділено поміж 19 страйкуючих членів.

Щирорусьне Боґ-заплать.

Василь Савайда, Манор, Па.

II.

Пов. Пане Дм. Капітула!

Гроші прислані Вами в сумі 28 д. призначені на підмогу наших страйкерів з відділу 207-го Р. Н. С. отримали- сьмо, і роздали поміж них по рівній части. Спаси Біг Вам за Ваш труд, а всїм жертводавцям най Бог сторицею винагородить.

З поважанєм

В. Сіткевич.

III.

Пов. Пане Гол. Предс. Дм. Капітула!

Отсим повідомляю, що одержав від Вас два чеки, один на 6 дол. 90 цент., а другий на 2.00 дол., які поділено поміж страйкуючих членів. В їх імени складаю сердечну подяку за Ваш труд, а рівночасно усїм жертводавцям, що поспішили з помочію для нещасних. Сердечне спасибіг!

Від уряду 25-го відділу Р. Н. Союза в Травґер, Па.

Н. Ґоґоч, предс.,
Д. Баницький, кас.,
А. Сьпівак, скр.

IV.

Вп. П. Дм. Капітула!

Отсим посьвідчаємо відбір 2-ох долярів, присланих як підмогу для страйкуючих членів 227-го відділу Р. Н. Союза. В їх імени складаю найсердечнїйшу подяку так Вам, за Ваші труди, як і усїм жертводателям.

Мих. Кухарик, Дерри, Па.

Стипендійний фонд ім. Т. Шевченка.

Оголошено в числі 11-ім $50.00
Підчас відчиту п. Ст. Костїва в Jersey City, N. J. дня 12-го марта с. р. зібрано........ 9.23
О. Евген Бартіш з Форд 1.00
з Констанкеви-р....... 5.00
Разом....... $65.23

Жертви на „Рідну Школу" в Галичині.

Оголошено в числі 12-ім „Свободи" 89 дол. 25 цент. — П. Теодор Волощак в Юнґставн, Огайо прислав 6.00 дол. На сю суму зложили ся слїдуючі пп. жертводавцї у п. В. Пуся на хрестинах: Т. Волощак 1.00 дол.; Ів. Навлюх 50 цент.; по 25 ц.: Н. Лопушанський, Л. Сенчишак, Ф. Кіхтан, М. Кіхтан, Ів. Синидяк, М. Конишак, Ст. Цицик, О. Голюк, Дм. Конишак, Єл. Цицик, В. Пусь; по 20 ц.: В. Ґирґиль, Он. Пізняк, Т. Волощак; по 15 ц.: Ів. Максимич, М. Шереметa; по 10 ц.: Ф. Волошиновський, Н. Кибало, М. Цицик, Т. Духняк, А. Волощак, Т. Цибаняк, М. Цицик; по 5 ц.: С. Кибаль, Марія Лопушанська, Н. Н. — Разом 6.00 дол. Збіркою занимали ся пп. Іван Павлюх і Ст. Цицик. — Загальна сума 95 д. 25 ц.

Жертви на памятник Т. Шевченка в Київі.

Заходом Тов. „Просьвіта" в Burnside, Chicago, Ill. зібрано на Шевченківських вечерницях, устроєних в тій-же місцевости дня 5-го марта с. р. квоту $10.70. Жертвували отсі П. Т. Добродії: о. Заклинський, В. Зелінка, і І. Мельник по $1.00. — Й. Демкович, М. Гавриляк, Т. Зелїнка, Й. Сташевич і Ф. Зайлик по 50 центів. — М. Попель, Д. Сивик, І. Грицаїв, М. Пудик, М. Дленчак, О. Гусейко, М. Моховський, С. Коцоловський, І. Ромоні, А. Русин, Й. Гнат, А. Слюсар, Ю. Бурляк, С. Боднарчук, М. Анчівський і Н. Н. по 25 центів. — В. Косків 15 центів. — В. Угрин, Й. Угрин, Й. Щурко, А. Щурко, М. Мацїховський і А. Слюсар по 10 цнт.

ЖЕРТВИ НА ПРИВАТНУ УКРАЇНСЬКУ ҐІМНАЗІЮ В РОГАТИНІ.

Оголошено в числї 9-ім . . $42.35
Тов. „Просьвіта" в НюЙорку 10.00
Члени тогож товариства зібрали між своїми знакомими 10.25
Разом $62.60

Жертви на читальняний дім в селї Пеняках.

Оголошено в числі 11-ім . . $13.15
Русини з Lethbridge, Alta, Canada 2.00
А. Цурковський 1.00
Разом $16.15

Жертви на дім товариства ґімнастичного „Січ" в Поздачи.

По $6.00 жертвували: Стефан Чіснок, Стефан Ганаско і Михайло Станько; по $5.00: Іван Матейко, Євка Патрицька, Катерина Патрицька, Катерина Писар і Анна Піх; по $4.00: Микита Олешко, Дмитро Сїроцький, Дмитро Чіснок, Теодор Яцула і Юрко Сидор; по $2.00: о. Николай Підгорецький, Михайло Чуба, Стефан Чуба, Н. Н., Євка Матейко, Марія Ганаско, Панько Федак, Євка Гнира, Юстина Чіснок, Євка Цимбалко, Анна Цимбалко, Анна Костецька, Євка Ганаско і Максим Ґутель; Катерина Ґнира $1.50; по $1.00: Іван Осціславський, Василь Чіснок, Михайло Баська, Сенько Осціславський, Катерина Цимбалко, Євка Стахняк, Сенько Хомяк, Катерина Олешко, Онуфрій Федаш, Федько Павлина, Федько Баська, Михайло Самоїл, Марія Кшик, Миколай Соловій, Євка Олешко, Ксеня Олешко, Ксеня Сїроцька, Анна Олешко, Пилип Дмитриха, Тацька Цимбалко, Михайло Осціславський, Катерина Боднар, Марія Бернацький і Танько Крипяк. — Разом $116.50.

Дальші жертви просить ся висилати на адресу „Свободи", або на адресу: Mich. Stanko, 96, Aye A. New York, N. Y.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Кінґстон, Па. Братство сьв. Арх. Михаїла, відділ 208 Р. Н. С. взиває всїх своїх членів, щоб явили ся на надзвичайний мітінґ на дни 2-го цьвітня, о год. 5-ій попол. в звичайній гали. Неявивший ся член підпадає карі після статутів. — М. Манкович, секр.

Амбридж, Па. Братство сьв. Николая, від. 276, подає до загальної відомости, що на річнім мітінґу дня 12. марта с. р. вибрано слїдуючий новий уряд: Вас. Тамомир, предс.; Б. Вороновський, заст. предс.; Т. Суде секр.; М. Мачита, заст. секр.; А. Підуфалий, кас.; Ів. Свердан, заст. кас.; А. Цибак, контр.; Т. Гусак і М. Котула, опікуни хорих; Ґ. Ґабла, хорунж.; Т. Ґабла і Ґ. Ґіман, дверники. Мітінґи відбувають ся в недїлю по першім кождого місяця о 2-ій годинї по полудни в церковній галї при шестій улиці. — Вас. Татомир, предс.; Theo. Sudia, P. O. Box 334, Ambridge, Pa.

Юнґставн, О. Бр. сьв. Мих., від. 140, повідомляє: Понеже бувші наші урядники, І. Пристащ і С. Гринько виступили з нашого Братства а пристали до иншого, нам ворожого Союза, тому просить ся всїх интересованих членів, що мешкають поза границями міста, свої місячні вкладки грошеві присилати на руки нововибраного касієра: E. Strilbicky, 526 W. Raven Ave, Youngstown, O. — о. В. Зацерковний предс., В. Савіцкий секр.

ПОДЯКА.

Baltimore, Md. 19. марта 1911.

Я низше підписана Зузанна Ґайдош отримала по своїм мужу Андрейови 200 дол. посмертного, за що складаю отсим Р. Н. Союзови щиросердечне Боґ заплать. Дай Боже, щоб наша рідна орґанізація розвивала ся як найкрасше на пожиток і славу руському народови. — Зузанна Ґайдош. — Ева Дузар, предс.; Ігнатій Ладна, секр.; М. Тирпак і Ева Гермаж — сьвідки.

Пошукуваня.

Хто би донїс, де є Маруня з Гільщанних Шкибара, літ 27, середного росту, русе волосє, сиві очі, дістане нагороди $10.00. Глядає її муж: Стефан Шкибара (Pittsburg, Pa., 109-7 St., SS.) 14-го грудня 1910 р. виїхала із старого краю і не пробувати тут в Америці. 12-14

Де є Розалія Зубик, родом з Тиряви Сільної повіт Санок. 4 роки як виїхала з Jersey City в пітсбурскі околиці до Alegheny, Pa. Пошукусь її в важній справі. Хтоби знав про неї або вона сама, прошу зголосити ся на адресу: Julia Pizniak, 516 W. 27th St., New York. 12—13

Сьвято Шевченка в Пітсбурґу, Па.

Заходом членів читальнї „Просьвіта" ім. Маркіяна Шашкевича відбудуть ся

Великі Вечерниці

в честь 50-літньої річниці смерти Тараса Гр. Шевченка

в неділю, дня 9-го цьвітня с. р.

в сали „Просьвіта" ул. Carson & 7-th S. S.

Початок о годині 7-ій вечером.

Вступ: Крісла I-рядні $1.00, II-рядні 50 цнт., решта по 25 цнт.

Се здаєсь буде одиноке Торжество в нашій околици, той спішіть всї молоді брати і сестри помянути нашого Батька Тараса, возьміть участь в так великім торжестві, і гадкою на крилах тих прегарних дум, пісень, полинемо за море у рідну Вкраїну, де наш Батько і Пророк, котрий так старав ся о молодого брата, котрий збудив нам народ зі сну, в могилі відчує свої пророчеські слова:

І мене в сімї великій
В сімї вольній, новій
Не забудьте помянути
Не злим тихим словом.

Тож не забудьте, Братя, помянути нашого Батька, він сам так бажав!

За Вид[іл]:

Павло Шайкула, предс.,
Теодор Гут, касієр,
Іван Ганяк, секретар.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!

В Суботу, дня 1-го Цьвітня 1911 р.

відбудуть ся заходом руської греко-католицької парохії СС. Ап. Петра і Павла в Wilkes Barre, Pa., при співучасти місцевих і замісцевих Братств і Товариств; як братств: сьв. Николая, сьв. Іоана Хрестителя, сьв. Василія Великого і товариства імени Марка Каганця, членів читальні в Taylor, Pa. і хору з Plymouth, Pa.

Великі Вечерниці

в память 50-лїтної річниці смерти **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

в Y. M. C. A. Hall, 25 North Main Str., WILKES BARRE, PA.

із слїдуючою програмою:

Часть I.

1. Вступне слово — О. І. К.
2. Сьпівацка добраніч на скін Тараса Шевченка — хор мішаний.
3. Розрита могила, деклямація — П. В. Кузїв.
4. З Окрушків — хор мужеський.
5. Сему тому, хто цураєсь свого дому, декламація — п. М. Завойська.
6. Sweet Home, скрипкове сольо в супроводі фортепяна — М. Корикора і І. Тарала.
7. Відчит про Шевченка — О. Е. Б.
8. Посланіє — хор мішаний.
9. Тополя, деклямація — П. Е. Присташ.
10. Огнї горять — хор мішаний.
11. До Основяненка, деклямація — П. І. Бойко.
12. Козаченьку куди йдеш — хор мішаний.

Часть II.

13. „НА СТАРОСТИ ЛІТ" образ з народного житя в 1 акті.

Особи:

Семен, старий господар	М. Бабей
Петро, його старш. син	В. Патронек
Олекса, його мол. син	П. Зврик
Гапка, жінка Петра	І. Мельник
Івась, син Петра	В. Дзюбак
Данило } сусїди	М. Нагребецкий
Василь } сусїди	І. Каршан

Діє ся в хатї Семена.

14. Вязанка народних пісень — хор мішаний.
15. „НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛІ" — відограють члени читальнї з Тайлор, Па.

Особи:

Старий Козак	Ф. Трач
Подорожний	Й. Сенюк
Сільский хлопчина	Я. Головчак

Діриґент: **М. Біляньський.**

Початок точно о 8-ій год. вечер.

ВСТУП: I-рядні місця 75 цт., II-рядні 50 цт., III-рядні 35 цт.; для дітий низше 12 літ 15 цт.

Всїх щирих і прихильних Родимців-Русинів, без згляду на віру і. переконаня, як також Братів Поляків, Словаків і иньших Славян просить ся взяти в тих Великих Вечерницях як найчисленнїйшу участь.

ЗА КОМІТЕТ:

А. Шкробяк, предсїдатель. *І. Завойський,* касієр. *М. Бабей,* секретар.

га Стапіньский. ... Діяман ... то
драк многоважни... ta- ... sunt о...а.
злесеня права ... тепер не робі
в принести для ... хоче тепер
ого і ет...ого ... ато- ... коротко, Рус
лідки, ... тим ... ом ... ені боротьби з
на инп... ... народ
ено да... ... можу
істе... ... орит
Пол... звс
х напе... ... вап
вій управі. ... (І
... й похід ...
...мо вже ... сторс
випаде ... ти зага
скрипп... ... в то П
за тім пол... ... нам по
надужить, ... угоду
безправно уст... Цегли
в їх обємі ді... умінє!)
пцийних, а у... : Мініс
людий готови... сли се
тських орґані... вернем
льської преси ... не пр
пископів, щоби ... вали.
вписувати за ... виглядає
м збільшувати по... рішіть, пр
я. ... дорога може
остерігаємо вчас... Народові
звили присутн... в краї

„ДУШПАСТИРЬ“

е се прекрасна, щиро-руська церковно-народна ґазета.

Вона виходить у Філядельфії кождого місяця і подає красні духовні науки, ріжні річи релігійно-морального змісту та відомости зі сьвіта. В Душпастирі печатають ся важні для всїх оголошеня гр. кат. Епископскої канцелярії. Є там красні образки (ілюстрації) Сьвятих і описи їх житя. Не брак там навіть веселих і здорових жартів.

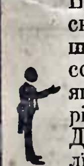
„ДУШПАСТИРЬ“ коштує на цїлий рік так в Америцї як і в старім краю дуже мало, бо лише 1 дол. 20 центів.

Гроші на „Душпастиря“ треба посилати почтовим переказом (money-order ом) на адресу:

Rev. Zachary Orun, 821 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

ДАРОМ! ДЛЯ МУЖЧИН І ЖЕНЩИН.

Самаританська Санаторія в Детроїт, Міч. предкладає інтересну жертву. Кождий мужчина чи женщина без огляду на вік можуть дістати на спробу… найліпші наші ліки без ніяких зі свого боку коштів. Навіть почту ми оплачуємо самі. Надісланий лік ви можете пробувати на самоті у своїм власнім домі, а ся проба не буде вас коштувати ані цента. Щонебудь вам долягає, пишіть по лік. Слабосильні та підупавші мужчини; знеохочені, перепрацьовані — мужчини недужі задля злих привичок; мужчини і женщини, терплячі на гостець (ревматизм), заражене крови, гемороїди, нирки, міхур або печінки; мужчини і жінки, що стратили апетит або такі, що терплять в наслідок тайних недуг — всї такі мужчини і женщини повинні до нас написати по безплатну спробу лїченя. Ми маємо таку методу, що вилїчимо вас у вашім власнім домі, хочби і на тисячу миль від нас, зовсїм так, якби ви … ся на огляддини особисто.

Пишіть ще нині задля вашого власного добра. Тямте, що як тільки напишете сейчас і покличете ся на отсю часопись, дістанете даром пробний лік, діягнозу і нашу книжку. Ми маємо санаторію, одиноку в своїм роді в цїлих Злуч. Державах, і ви можете пробувати наші ліки на наш кошт. Пишіть на адресу: 8-33

The Samaritan Supply Co.,

175 Michigan Ave., Detroit, Mich.

Найвисше забезпечене $100.000.00

НАЙНИЗШІ ЦІНИ. НАЙНИЗШІ ЦІНИ.

Читайте з увагою!

Не дайте дурити ся агентам крикливою і брехливою рекламою. Як вам хто говорить, що ручить за се або те, то ви запитайте цигана, чим він ручить і де його зарука? Відвічальний Агент і банкир складає заруку в державну касу. Заки повірите кому свій гріш, чи то до переховання, чи пересланя до старого краю, попереду переконайте ся, чим і як хто ручить за ваш тяжко запрацьований гріш. Я зложив в державній касі як заруку для вас **СТО ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ.**

Тому тямте, що треба уникати непевних банкирів. До ваших послуг є старий, опитний Агент, який висилає 100 корон за $20.43, 200 корон за $40.85, 500 корон за $102.00, 1000 корон за $204.00. Продає шифкарти до Европи і до Америки, робить контракти, повновласти та полагоджує військові справи, а усе то робить

— дешево, совісно і точно. —

Пишіть по подробиці курсу і ціни шифкарт.
Відповідаю відворотною почтою, а всяку пораду даю безплатно.

HENRY J. SCHNITZER

141 Washington St., New York. 46-19

Найвисше забезпечене $100.000.00

ВЖИВАЮЧІ ТЮТЮН.

Поможіть нам оголошувати наш тютюн між вашими приятелями, а ми дамо вам сей красний 15-доляровий, позолочуваний годинник даром (дамський або мужеський). Подвійні коверти гарно ґравіровані, хороший …, швайцарський осередок нікльований, камінї-рубіни, ходить знаменито, досконало приспособлений, накручуваний гальною, час показує дуже докладно й точно. Такий самий взорець як виґравірований на коверті 14-кар. солідний золотий годинник, з 20-лїтною порукою. Торговці зажадали би від вас за него $15.00. Ми пішлемо вам у $6.00 вартости нашого австрійського, турецького, російського і босняцького тютюну на папіреси або до файки. Хочемо, щоб ви нам помогли оголошувати наші знамениті роди тютюну межи вашими приятелями і тим способом розповсюднювали наш тютюн. Він є один з найлїпших на цїлім сьвітї. За тютюн рахуємо вам лише $6.00. Ви вишлїть нам тільки 50 центів (марками) на задаток, а останок $5.50 заплатите свому експресовому агентови, коли будете екзамінувати тютюн і годинник. Як зашлете нам повну квоту $6.00 з вашим замовленєм, ми пішлемо вам з годинником цїнний ланцушок даром. Дістанете все що нами обіцяне, або вернемо гроші. Ми гідні довіря, тож не ждіть, а присилайте сегодня ваше замовлене і забезпечте собі сей хороший годинник даром.

АҐЕНТИ ПОТРІБНІ. EUROPEAN TOBACCO CO.
33 LEONARD ST., DEP. 52, NEW YORK.

ВАЖНЕ ДЛЯ РОБІТНИЦЬ!

Руське Бюро Праці. Першорядні заняти удїляє ся женщинам по приватних плейсах і ресторантах. Дївчат потреба зараз. Плейси до вибору. Платня добра, а правна порада безплатна. — Просимо удаватись до нас в подібних справах. В. Стефанов і Мих. Угорчак, „New Manhattan“ Employment Agency, Tel. 5484 Orchard

161 E. 4th Str - New York City

Петро Ярема

русьний погребник
випозичає керичі на весїля, хрестини і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ою а 8-ою ул.)
Телефон: Orchard 2568. 5—

Русини Пітсбурґа! ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ, ЩО ГРОШІ — ТО СИЛА?

Старайтесь пізнати та лічніть складати свої ощадности в стейтовім Банку на розі ул. Carson-a і 14-ої. Сей банк є одним з найстарших і найпевнїйших банків, що цїлковито забезпечує Ваші ощадности. У нас складають ся гроші церковні, братські, сирітські і ин. Кождий, що має у нас гроші, отримує на бажане звіт стейтових контрольорів.

Продаємо **Корабельні Карти** на найліпші лінії, а **гроші** до краю висилаємо по почтовім курсі

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St.,
South Side, **Pittsburg, Pa.**
И. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас
Ол. Бучак, ур. банк.

Россійсько-Американська Лінія.

Одинока без пересїдани поміж **Америкою і Росією.**

Пароходи відплавають з Ню Йорку
„Літуанія“ — 25-го марта 1911
„Росія“ — 8-го цьвітня
„Курск“ — 22-го цьвітня
„Бірма“ — 13-го мая

Нові, двотрубові пароходи „Курск“, „Россія“, „Бірма“ і „Літуанія“ правильно курсують поміж Америкою і Росією що дві неділї. Се є одинока лінія без пересїданя. Пасажири сеї лінії можуть порозуміватися своєю рідною мовою та дістають свої народні страви.

Величезну догідність сеї лінії без пересїдання можуть посьвідчити тисячі пасажирів, що їхали пароходами сеї лінії.

Більше подробиць подадуть наші аґенти або головне заступництво лінії:

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

METALLIC HEELS AND COUNTERS

Металеві обцаси і запятки.

Для майнерів, каменярів, фармерів і всіх, що роблять при тяжкій роботі

Легкі і не трудні до прикріплення. Видаток звернесь Вам кількократно, бо перетревають чоботи. Кождий швець Вам їх наложить або дістанете їх враз з чоботами у Вашого купця.

Пишіть по книжочку в котрої довідаєтесь більше.

UNITED SHOE MASHINERY CO.
Boston, Mass.

THE FIRST NATIONAL BANK

OF MINERSVILLE, PA.

Капітал $50.000.00. Надвишка і нерозділені зиски $93.000.00.

Заснований 1864 року.

Правадить загальний банковий бизнес. Видає міжнародні моні ордери, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послідних 5 літ і виносять тепер около $500.000.00.

Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

ЦЇНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ“.

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 8 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменше 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цїлости. В противнім разі оголошене безусловно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошене несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всїх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно вможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошене.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні почеру.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.

Свій до свого!

ШИФКАРТИ

Руська Корабельна Аґенція Григорія Кунашевського
члена Руського Народного Союза.

ВАЖНЕ! Як заїхати до старого краю або спровадити кого до Америки скоро і вигідно, а не видати богато гроший? На се питане дістанете відповідь з важними поясненями, скоро напишете лист (посткарта вистарчить) до Руської Корабельної Аґенції. Переконаєте ся, що лиш у нас можете купити шифкарту за найтаньшу цїну. 3—

Поучене для живучих по контрах.

Єсли уже рішилисьте ся їхати до старого краю, а хочете, щобисьте не спізнили ся на шифу та не блукали по дорозї, то перед виїздом повідомітъ нас, коли і котрим треном виїдете, то ми вишлемо аґента, котрий стрітить Вас на стації. В случаю спізненя на трен, то як прибудете до Ню Йорку, не ідіть, шукаючи на слїпо, та не віддавайте ся в руки всїляких невідповідних людий, яких часто спіткаєте по улицях при стації, а котрі лише задурюють, обдеруть та ще й висьміють чоловіка. Зателефонуйте зі стації до Руської Корабельної Аґенції; пумер нашого телефону є 887 ORCHARD, а наш аґент сейчас прибуде і на Ваше жадане має Вам показати лист, котрий Ви нам писали і услужити чесно, як Р. К. Аґенція вимагає. Виїжджаючи до Ню Йорку, беріть нашу адресу зі собою, застосуйте ся до нашого поученя; оно богато обезпечує пасажира, а нїчого не коштує. До нас приходять що дня люди, котрі ходили до чужих аґентів, а спісля прийшли і переконали ся, що у свого чоловіка найлучше.

В нашім Бюрі полагоджують ся всякі справи так старокраєві як і американські. Хто отже має яку справу, нехай удасть ся особисто або віднесе ся листовно на адресу:

G. KUNASHEVSKY
179 East 3rd Str., New York, N. Y.

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“

під покровом св. Арх. Михаїла.
„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAH, PA.

Має склад і виріб річей церковних як:

Фелони чорні від ....$30—65.00
Ризи сьвітлі від.......... $35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихарі від..................................... $6.00 „
Ручники, илитони, хоругви з образами від $30.00 і в.
Чаші від.......................... $20, 35, 40, 50 і висше
Ліхтарі, Служебники, Евангелія від $20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.

Цьвіти на престол і до сьвічок по ріжній цїнї.

Приймає ся замовленя на нові річи і до направи старі ризи.

ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.

Сьвітло церковне:

СЬВІЧКИ ВОСКОВІ (декоровані) з образками по 26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Сьвічки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Тройці ручно декоров. 5, 6·50, 7, 9.50 д. | Угля до кадильниці . . . . . . 22 цнт.
Пачка (120) запалячів . . . 24 цнт. | Олива ґальон . . . . 1.10 дол.
Сьвічки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт.......... 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт .... 22 „
Сьвічки стеаринові.................................. 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
Сьвічки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт.
Кадило 50 і 55 цнт. за фунт.

Ґрафофони і фоноґрафи по фабричній цїнї.

ТЕПЕР САМЕ ЧАС КУПИТИ СОБІ ГОВОРЯЧУ МАШИНУ І З ОДНОГО ДОЛЯРА ЗРОБИТИ ДВА

Отся велика 25-долярова говоряча машина але лише за готівку коштує $14.50.

До кождої такої дуже хорошої машини даємо 2-лїтну ґваранцію і 3 подвійні 10-цалеві руські рекорди даром. Ми маємо 25 нових ріжнородних українських рекордів. Скринка від фоноґрафу має 12 цалїв, висока на 6 цалїв, труба довга на 19 цалїв, а в середини 16 цалїв широка.

Инші фоноґрафи продаємо на місячні сплати. Зажадайте від нас цїнника фоноґрафів, рекордів, музичних інструментів, годинників і бритов. Каталоґ висилаємо даром.

GLOBE RECORD & SUPPLYCO., 129 E. 7th St., New York.

ДАРОМ вилїчите себе самі!

Ліки „Galen“ вилїчили тисячі людий, вони вилїчать і Вас. Пощо платити великанські суми гроший за лїченє, наколи Ви можете вилїчити себе самі і таньо. Пришліть свою точну адресу, імя і прозвиско і пишіть який нумер з 10 ліків Ви хочете, а ми Вам зараз вишлемо одну пробку даром. **Rumatina** лїчить ревматизм, невральгію. **Pepsola** лїчить болїзни жолудка і т. п. внутрішні недуги. **Fortola**, патентований лїк для нервозних, ослаблених та утративших полові сили. **Sanquinola** вилїчує лихорадку, малокровність і др. **Asmola** лїчить зі знаменитим успіхом всї грудні болїзни, як чахотку, астму і хронїчний кашель. **Virola** лїчить трипер, виливи і т. п. **Hemora** вилїчить в короткім часї гемороїди і затроєнє крови. **Merpota** цїлковито лїчить сифіліс і рани по тїлї. **Pelocresce** являє ся хорошим ліком проти випадання волося і болю голови. **Profilacta** вилїчує в короткім часї всї жіночі недуги. Пишіть до

GALEN CHEMICAL CO., 1947 Broadway, New York City. 15-18

Лїчу лишень мущин!

Спеціяльні і заразливі слабости мущин.	Чи Ви єсьте дотикнені якою спеціяльною слабостю і чи хочете віддати ся під опіку довіреного лїкаря?
Занечищене крови; скірні висипки; болї в роті, горлї і на язицї.	Чи Вам випадає волосє? Чи чути Вам в усті і чи маєте непріємний віддих? Чи болять Вас зуби або ясна? Чи маєте біль голови або якісь болї в инших частях тїла? Я ручу Вам за знамениту опіку в повисших случаях.
Недомаганя мочеві; блуди молодости; запаленя; корчі і неправильности артерій.	Чи не допустились Ви проступку против прав здоровля і природи? Чи не відчуваєте болю в хребтї? Чи єсьте зажурені? Чи єсьте надмірно нервові, ослаблені і чи не тратите енерґії? Чи чуєтесь немічні, пригноблені і неспосібні виконувати Вашу працю як поперед...? — Приходїть до мене а я Вам поможу вилїчитись.

Порада і оглядини безплатні.

УРЯДОВІ ГОДИНИ: Від 10-ої рано до 4-ої попол. і від 6-ої до 8-ої вечер.
В неділї і сьвята від 10-ої рано до 1-ої попол.

Dr. GEARY
151 West 23-rd St., New York, N. Y.

Зголошуючі ся по опіку лїкарську мусять явити ся особисто до огляддин, … листовними порадами неможливо як слїд лїчити слабостий. Не пишіть до нас, але приходїть самі. 15-18

Одинока взірцево урджена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затруднює добре вишколений друкарський персональ, посїдає найновійші машини, як тоже ріжнородні гарні черенки і прикраси.

Виконує

всякі друкарські роботи

точно, гарно і по низьких цїнах.

Впов. Родимцї, як тоже Відділи і члени Р. Н. Союза повинні з всякими друкарськими роботами удавати ся лише до своєї друкарні „Свободи.“ — Адрес:

184 Hudson Street, New York, N. Y.

Позір Братства!

Роблю всї братські річи найлїпше і найкрасше, з найлїпшого матеріялу за дуже приступні цїни і за роботу ґваранту. Продаю книжки і на жадане посилаю цїнник.

Всім довголїтним членом Р. Н. Союза. Проч з чужими; удавайте ся до свого! Мій адрес:

STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

Ім. з 17 камінями **желїзничий годинник** для мущин і жінок, накручує ся без ключика, позолочуваний, з ґваранцією на 20 лїт, подвійні коверти красно вирізані. Ходить безусловно точно на спеціяльно зроблений для людей, котрі роблять при желїзницях, і ґварантує ся на 20 лїт. Незвичайна нагода. — Ми вишлемо сей годинник на кожду адресу за послїплатою (C. O. D.) $5.75 і за зворот пересилки, з тим привілеєм, що кождий може його оглянути, і єсли єму не подобає ся — то тоді не потребує платити ані одного цента. За такий годинник у иньшого купця треба заплатити 35 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом позолочений ланьцушок з дармовисом — додає ся даром до кождого годинника.

EXCELSIOR WATCH CO.
1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.

Книжки

які можна дістати в друкарні „Свободи“:

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся .	15
Весела книжочка з обр.	35
В Старім і Новім краю .	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси ..	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений грішник ..	20
Народний рух австро-угорських Русинів ..	15
Новий Завіт	2.00
О підземних скарбах ...	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Розмова Поляка з Русином	10
Псалтир	1.00
Релігійні віруваня	20
Русько анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати ...	15
Через кордон	15
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Молитвенник малий .	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30
Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в зв. опр.)	75

Пишіть на а…
Swobod…
184 Hudson St., …